

कवची सशरी खड्गी धन्वी च वरभूषणः । विश्रब्धं गच्छ शैनेय माकार्षीर्मायि सममं ।
 धृष्टद्युम्नो रणे क्रुद्धं द्रोणमावारयिष्यति ।
 इति श्रीमहाभारते द्रोणपर्वणि जयद्रथबधपर्वणि युधिष्ठिरवाक्ये एकादशाधिकशतोऽध्यायः ॥ १११ ॥
 ॥ सञ्जय उवाच ॥ धर्मराजस्य तदाकं निशम्य शिनिपुङ्गवः । स पार्थाङ्गयमाशंसन् परित्यागान्महोपतेः ।
 अपवादं ह्यात्मनश्च लोकात् पश्यन् विशेषतः । ते मां भीतमिति ब्रूयुरायान्तं फाल्गुनम्प्रति ।
 निश्चित्य बद्धधैवं स सात्यकियुद्धदुर्मदः । धर्मराजमिदं वाक्यमब्रवीत् पुरुषर्षभः ।
 कृताञ्चेन्मन्यसे रक्षां स्वस्ति तेऽस्तु विश्राम्यते । अनुयास्यामि बोभत्सुं करिष्ये वचनं तव ।
 न हि मे पाण्डवात् कश्चित् त्रिषु लोकेषु विद्यते । यो मे प्रियतरो राजन् सत्यमेतद्वीमि ते ।
 तस्याहं पदवीं यास्ये सन्देशात्तव मानद । तत्कृते न च मे किञ्चिदकर्त्तव्यं कथञ्चन ।
 यथा हि मे गुरोर्वाक्यं विशिष्टं द्विपदाम्बर । तथा तवापि वचनं विशिष्टतरमेव मे ।
 प्रिये हि तव वर्त्तते भ्रातरौ कृष्णपाण्डवौ । तयोः प्रिये स्थितञ्चैव विद्धि मां राजपुङ्गव ।
 तवाज्ञां शिरसा गृह्य पाण्डवार्थमहं प्रभो । भित्तेदं दुर्मिदं सैन्यं प्रयास्ये नरपुङ्गव ।
 द्रोणानीकं विश्राम्ये क्रुद्धो ह्येष इवार्णवं । तत्र यास्यामि यत्रासौ राजन् राजा जयद्रथः ।
 यत्र सेनां समाश्रित्य भीतस्तिष्ठति पाण्डवात् । गुप्तो रथवरश्रेष्ठैर्द्रोणिकर्षकपादिभिः ।
 इतस्त्रियोजनं मन्ये तमध्वानं विश्राम्यते । यत्र तिष्ठति पार्थाऽसौ जयद्रथबधोद्यतः ।
 त्रियोजनगतस्यापि तस्य यास्याम्यहं पदं । आसैन्यववधाद्राजन् सुदृढेनान्तरात्मना ।
 अनादिष्टसु गुरुणा को नु युध्येत मानवः । आदिष्टसु यथा राजन् कोन युध्येत मादृशः ।
 अभिजानामि तं देशं यत्र यास्याम्यहं प्रभो । हलशक्तिगदाप्रासचर्मखड्गर्षितोमरं ।
 इवस्त्ववरसम्बाधं चोभयिष्ये बलार्णवं । यदेतत् कुञ्जरानीकं सहस्रमनुपश्यसि ।
 कुलमञ्जनकं नाम यत्रैते बोर्यशालिनः । आस्थिता बद्धभिर्बन्धैर्युद्धशौण्डैः प्रहारिभिः ।
 नागा मेघनिभा राजन् चरन्तद्वत् तोयदाः । नैते जातु निवर्त्तरन् प्रेषिता हस्तिमादिभिः ।
 अन्यत्र हि बधादेषां नास्ति राजन् पराजयः । अथ यान्त्रिणोराजन् सहस्रमनुपश्यसि ।
 एते रुक्मरथा नाम राजपुत्रा महारथाः । रथेष्वस्तेषु निपुणा नगेषु च विश्राम्यते ।
 धनुर्वेदे गताः पारं मुष्टियुद्धे च कोविदाः । गदायुद्धविशेषज्ञा नियुद्धकुशलास्तथा ।
 खड्गप्रहरणे युक्ताः सम्पाते चासिचर्मणोः । शूराश्च कृतविद्याश्च सङ्घर्षे च परस्परं ।
 नित्यं हि समरे राजन् विजिगीषन्ति मानवान् । कर्णेन विहिता राजन् दुःशासनमनुव्रताः ।
 एतांस्तु वासुदेवोऽपि रथोदारान् प्रशंसति । सततं प्रियकामाश्च कर्षस्यैते वशे स्थिताः ।
 तस्यैव वचनाद्राजन् निवृत्ताः श्वेतवाहनात् । तेन क्लान्ता न च आन्ता दृढावरणकार्मुकाः ।
 मदर्थं धिष्ठिता नूनं धार्तराष्ट्रस्य शासनात् । एतान् प्रमथ्य सङ्ग्रामे प्रियार्थं तव कैरव ।
 प्रयास्यामि ततः पश्चात् पदवीं सत्यसाचिनः । यांस्वेतान्नपराजान् नागान् सप्तशतानिमान् ।

४२९०

४२९१

४२९००

४२९०५

४२९०

४२९५